

Interpelacje poselskie dotyczące zagadnień poruszonych w Orędziu, wniesione w 2008 r. i 2012 r.¹

Interpelacja nr 4196² - w sprawie aplikacji prawniczych i alternatywnych zawodów prawniczych

**Posłowie Tadeusz Arkit,
Jarosław Gowin
Witold Kochan**

Data wpływu: 09.07.2008

Data ogłoszenia: 24.07.2008

Odpowiadający: Jacek Czaja - podsekretarz stanu
w Ministerstwie Sprawiedliwości

Data wpływu: 31.07.2008

Tekst interpelacji:

**Interpelacja
(nr 4196)
do ministra sprawiedliwości
w sprawie aplikacji prawniczych i alternatywnych zawodów prawniczych**

Stan faktyczny:

W oparciu o obecne regulacje prawne młodzi prawnicy, zwłaszcza absolwenci wydziałów prawa, mają kilka możliwości dalszego kształtowania ich drogi zawodowej w zakresie zawodów prawniczych oraz tzw. wolnych zawodów prawniczych.

Tymi możliwościami jest uprawnienie do otwarcia biura porad prawnych - często funkcjonującego pod nazwą „biuro prawne” - gdzie możliwe jest świadczenie usług z zakresu „drobnych spraw prawnych” jednak bez możliwości reprezentowania strony przed sądami powszechnymi.

Uprawnienie do takiego reprezentowania przysługuje co do zasady wykwalifikowanemu prawnikowi, czyli adwokatowi lub radcy prawnemu. Przepisy szczególne po-

¹ Interpelacje poselskie wniesione do Ministra Sprawiedliwości zostały uporządkowane w kolejności złożenia.

² <http://orka2.sejm.gov.pl/IZ6.nsf/main/372302F6>

zwalają również na reprezentowanie strony przez aplikantów ww. zawodów prawniczych - w głównej mierze przed sądami rejonowymi oraz na podstawie zastępowania adwokata czy radcy prawnego.

To w zasadzie wszystko, co zostaje zaoferowane młodym prawnikom dla wyboru ich drogi zawodowej.

Należy przyznać słuszność absolwentom prawa i młodym prawnikom w twierdzeniu, że obecnie nie wiedzą, na podstawie jakich regulacji mogą planować ścieżkę kariery zawodowej, nie mają informacji stanowiących podstawę do rozważania najlepszego dla nich rozwiązania sytuacji pouniwersyteckiej. Jedyne, co pewne, to regulacje odnoszące się do aplikacji prawniczych - choć tu też znajduje się dużo różnych informacji, które często powodują chaos i brak przejrzystości w palecie wiadomości, potrzebnych do precyzyjnego wejścia w posiadanie wiedzy koniecznej dla właściwego przeprowadzenia drogi rekrutacyjnej.

Niejednokrotnie też pojawiają się zastrzeżenia co do obecnego systemu naboru na stanowiska aplikantów i samego trybu kształcenia aplikacyjnego, jako że obecny system kształcenia kadr - przede wszystkim wolnych zawodów prawniczych - jest jednym z najbardziej restrykcyjnych w Europie.

Kwestią wciąż nierozwiązaną pozostaje w dalszym ciągu sprawa tzw. uwolnienia zawodów prawniczych poprzez stworzenie alternatywnego do adwokatury czy radcostwa zawodu prawniczego, dostępnego już po ukończeniu studiów magisterskich z możliwością reprezentowania stron w niektórych sprawach sądowych.

Istotnym elementem ścieżki zawodowej pozostaje nadal droga naukowa. Jak wskazują statystyki, nie mamy zbyt wielu młodych doktorantów studiów prawniczych, o kolejnych stopniach naukowych nie wspominając. W dobie dyskursu na temat stopni naukowych zasadne więc wydaje się podjęcie działań zmierzających do ugruntowania sytuacji związanej z osiąganiem poszczególnych tytułów naukowych czy dopuszczeniem doktorantów do możliwości wykonywania zawodów prawniczych, bez dodatkowych barier w postaci rutynowej drogi rekrutacyjnej - jaka obowiązuje absolwentów prawa.

Pytania:

1. Jak dokładnie wygląda obecna regulacja rekrutacji aplikacyjnej, zwłaszcza dla aplikacji adwokackiej i radcowskiej?
2. Czy ministerstwo przewiduje zmiany w procesie rekrutacji i kształcenia aplikacyjnego?
3. Czy ministerstwo zamierza w dalszym ciągu działać na rzecz „uwolnienia” zawodów prawniczych poprzez wprowadzenie alternatywnego zawodu prawniczego dla

magistrów prawa, bez konieczności uzyskiwania wpisu na listę adwokatów czy radców prawnych?

4. Czy w planach ministerstwa znajdują się zmiany prawniczej ścieżki naukowej w zakresie osiągania kolejnych tytułów i stopni naukowych przez młodych naukowców oraz tym samym jak wygląda możliwość ułatwienia im wykonywania zawodów prawniczych?

**Posłowie Tadeusz Arkit,
Jarosław Gowin i Witold Kochan
Warszawa, dnia 8 lipca 2008 r.**

Interpelacja nr 5716¹ - w sprawie opłat za egzaminy wstępne na aplikacje prawnicze

Posel Stanisław Rydzoń

Data wpływu: 14.10.2008

Data ogłoszenia: 23.10.2008

Odpowiadający: Jacek Czaja - podsekretarz stanu
w Ministerstwie Sprawiedliwości

Data wpływu: 31.10.2008

Tekst interpelacji:

Interpelacja

(nr 5716)

do ministra sprawiedliwości

w sprawie opłat za egzaminy wstępne na aplikacje prawnicze

Szanowny Panie Ministrze! Według nieoficjalnych danych napływających z komisji egzaminacyjnych do okręgowych izb i Ministerstwa Sprawiedliwości w tym roku mniej niż 15% wszystkich zdających uzyskało wynik uprawniający do rozpoczęcia wybranej aplikacji. Jest to najgorszy wynik od czasu, kiedy egzaminy organizuje Ministerstwo Sprawiedliwości. Wstępne informacje o wynikach egzaminów wskazują, że np. w polu nikt nie dostał się na aplikację adwokacką, zaś niewiele lepiej jest w Częstochowie, Koszalinie, Płocku, Toruniu czy Białymstoku. Podobnie wygląda sytuacja z egzaminami na aplikacje radcowskie i notarialne. Reasumując, dane te są bardzo zaskakujące, gdyż po przejęciu egzaminów na aplikacje prawnicze przez Ministerstwo Sprawiedliwości od korporacji miało nastąpić znaczne zwiększenie ilości aplikantów.

W związku z powyższym uprzejmie proszę Pana Ministra o odpowiedź na pytania:

1. Jakie jest stanowisko ministerstwa w przedmiocie wyników naboru na aplikacje prawnicze?
2. Czy ministerstwo planuje przeprowadzenie dodatkowego egzaminu na aplikacje celem zwiększenia ilości aplikantów?

Z wyrazami szacunku

Posel Stanisław Rydzoń

Oświęcim, dnia 1 października 2008 r.

¹ <http://orka2.sejm.gov.pl/IZ6.nsf/main/4286AB43>

Interpelacja nr 6108¹ - w sprawie tegorocznych egzaminów na aplikacje prawnicze

Posel: Beata Mazurek

Data wpływu: 29.10.2008 r.

Data ogłoszenia: 06.11.2008 r. - posiedzenie nr 28

Odpowiadający: Jacek Czaja - podsekretarz stanu
w Ministerstwie Sprawiedliwości

Data wpływu: 01.12.2008 r.

Tekst interpelacji:

Interpelacja

(nr 6108)

do ministra sprawiedliwości

w sprawie tegorocznych egzaminów na aplikacje prawnicze

do ministra sprawiedliwości

Panie Ministrze! 20 września 2008 r. został przeprowadzony egzamin konkursowy na aplikacje korporacyjne. Na 12 829 osób, które przystąpiły do egzaminów, test zaliczyło jedynie 1699 (13,24%). Na aplikację adwokacką dostało się 11,68 % zdających, na radcowską - 11,56%, zaś na notarialną - 25,29%. Wyniki egzaminów są zaskakujące, biorąc pod uwagę lata ubiegłe, kiedy na aplikacje dostało się zdecydowanie więcej kandydatów. W roku 2007 na aplikację adwokacką zakwalifikowało się 1477 prawników (w tym roku 413), a na radcowską - 3164 (w tym roku 930).

Większość tegorocznych kandydatów na korporacyjne aplikacje prawnicze uważa, iż egzaminy zostały niewłaściwie przygotowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości. Test okazał się bardzo trudny, nadmiernie szczegółowy i wymagał zbyt obszernej wiedzy. Wiele pytań było niezrozumiałych nawet po kilkakrotnym przeczytaniu. Nasuwa się pytanie, czy egzamin był testem sprawdzającym wyłącznie wiedzę, czy raczej testem eliminującym? Potwierdzałoby to wcześniejszą wypowiedź Pana Ministra, że „samych prawników nie powinno być dużo. Powinni być dobrzy prawnicy, aby klienci uzyskali porady na odpowiednim poziomie”.

W tym roku niewątpliwie wielu młodym ludziom wyniki egzaminu zamknęły dostęp do zawodów prawniczych. Wyniki zastanawiają i szokują, bowiem albo około 89% magistrów prawa nie posiada podstawowej wiedzy z zakresu studiów, albo skala trudności pytań przerosła kandydatów.

¹ <http://orka2.sejm.gov.pl/IZ6.nsf/main/0A8724BF>

W jednej ze swoich wypowiedzi Pan Minister zasygnalizował, że „nie ma wpływu na skalę trudności pytań, które przygotowywały zespoły fachowców delegowanych przez Naczelną Radę Adwokacką”. Z kolei NRA w komunikacie prasowym (z dnia 24 września 2008) wyjaśnia, że nie jest prawdą twierdzenie, jakoby „adwokaci mieli pełen wpływ na to, jakie pytania będą obowiązywać”. Zatem kto jest winny?

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych i ustawy Prawo o notariacie oraz wydanymi na ich podstawie przepisami wykonawczymi na każdy z egzaminów konkursowych zostaje przygotowany odrębny test wyboru, przy czym test na każdą z aplikacji przygotowują odrębne zespoły powołane przez ministra sprawiedliwości. W skład zespołu wchodzi dwóch adwokatów oraz trzech przedstawicieli resortu. Odpowiedzialność za przygotowanie i przeprowadzenie egzaminu na aplikacje od 2006 r. spoczywa na urzędnikach Ministerstwa Sprawiedliwości. W roku 2008 za te kwestie odpowiada Departament Nadzoru nad Aplikacjami Prawniczymi, kierowany przez panią dyrektor Iwonę Kujawę i bezpośrednio nadzorowany przez podsekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości pana Jacka Czaję.

Skoro w tym sporze nikt nie poczuwa się do odpowiedzialności, zasadne są obawy, że przy analogicznych działaniach przedstawicieli Ministerstwa Sprawiedliwości prowadzonych w ramach naboru na aplikacje sędziowsko-prokuratorskie dojdzie do podobnych kontrowersji oraz problemów. Ponadto z doniesień prasowych wynika, że we wrześniu tego roku miał odbyć się nabór na aplikację sądową i prokuratorską, jednak Ministerstwo Sprawiedliwości nie wydało odpowiednich rozporządzeń do obecnych przepisów, co uniemożliwia przeprowadzenie takiego naboru. Ministerstwo Sprawiedliwości w kontekście przygotowywanego rządowego projektu ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (druk sejmowy nr 946), która będzie prowadziła aplikację ogólną oraz aplikację sędziowską i aplikację prokuratorską, obiecywało, że nabór ten zostanie przeprowadzony w ostatnim kwartale bieżącego roku. Według założeń opracowywanego projektu ogłoszenie dotyczące naboru na aplikację winno być opublikowane co najmniej trzy miesiące przed planowanym terminem egzaminu konkursowego, więc obiecywany termin nie zostanie dotrzymany.

Wobec zaistniałej sytuacji proszę Pana Ministra o odpowiedzi na poniższe pytania:

1. Czy pracownicy Ministerstwa Sprawiedliwości (m.in. pan Jacek Czaja, podsekretarz stanu, pani Iwona Kujawa, dyrektor Departamentu Nadzoru nad Aplikacjami Prawniczymi) odpowiedzialni za nadzór i przeprowadzenie egzaminów na aplikacje prawnicze służbowo podlegają ministrowi sprawiedliwości, a co za tym idzie, czy minister sprawiedliwości jest odpowiedzialny za ostateczną wersję przyjętych testów 250 pytań, które obowiązywały w roku bieżącym na egzaminach konkursowych na aplikacje na poszczególne prawnicze zawody korporacyjne?

2. Czy w opinii Ministerstwa Sprawiedliwości tegoroczny egzamin na aplikacje korporacyjne wbrew powszechnej opinii (rzecznik praw obywatelskich w piśmie z dnia 8 października 2008 r. pisze: „już pobieżny przegląd stawianych pytań pokazuje, że w znacznej części nie służą one właściwemu sprawdzeniu wiedzy i przygotowaniu kandydatów”) został prawidłowo przeprowadzony? Czy zaakceptowanie przez członków komisji egzaminacyjnych do spraw aplikacji przy ministrze sprawiedliwości - przedstawicieli Ministerstwa Sprawiedliwości oraz przez przewodniczących poszczególnych komisji - przedstawicieli Ministerstwa Sprawiedliwości pytań zbyt szczegółowych, pytań niezrozumiale zredagowanych, pytań z więcej niż jedną odpowiedzią prawdziwą w opinii ministra sprawiedliwości jest słuszne i będzie praktykowane w latach następnych (oczywiście zgodnie z ówczesnie obowiązującym stanem prawnym)?
3. Kiedy zostanie ogłoszony nabór na aplikację sędziowsko-prokuratorską? Obecnie w powyższym zakresie mamy sytuację patową. Obowiązujący stan prawny uniemożliwia przeprowadzenie naboru na aplikację sędziowsko-prokuratorską, ponieważ nie zostały wydane przez ministra sprawiedliwości odpowiednie rozporządzenia. Proponowany przez rząd projekt zmian wpłynął do Sejmu dopiero we wrześniu br. i po pierwszym czytaniu został 17.09. skierowany do Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka. Pamiętając o założeniu opracowanego nowego modelu ogłoszenia dotyczącego naboru na aplikację, że winno ono być opublikowane co najmniej na trzy miesiące przed planowanym terminem egzaminu końcowego, moje pytanie o konkretny termin najbliższego ogłoszenia naboru na powyższą aplikację staje się pytaniem kluczowym dla ogromnej rzeszy magistrów prawa planujących wykonywanie zawodu prokuratora lub sędziego.
4. Czy działania deklarowane w rządowym projekcie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, a mianowicie że „merytoryczny nadzór nad aplikacjami obejmuje minister sprawiedliwości”, zagwarantują odpowiednie przygotowanie najbliższego egzaminu na aplikację sędziowsko-prokuratorską? Czy możemy mieć pewność, że wyciągając wnioski z ostatnich egzaminów na aplikacje korporacyjne, przy przygotowywaniu egzaminu na aplikację sędziowsko-prokuratorską zostaną wyeliminowane błędy zbyt szczegółowych, źle zredagowanych pytań?

Z poważaniem

Posel Beata Mazurek

Chelń, dnia 28 października 2008 r.

Interpelacja nr 6912¹ - w sprawie egzaminów konkursowych na aplikacje prawnicze

Posłowie: Artur Gierada

Tomasz Głogowski

Michał Jaros

Andrzej Nowakowski

Cezary Tomczyk

Krzysztof Tyszkiewicz

Radosław Witkowski

Marek Wójcik

Data wpływu: 05.12.2008 r.

Data ogłoszenia: 18.12.2008 r. - posiedzenie nr 32

Odpowiadający: Łukasz Rędziniak - podsekretarz stanu
w Ministerstwie Sprawiedliwości.

Data wpływu: 30.12.2008 r.

Tekst interpelacji:

Interpelacja

(nr 6912)

do ministra sprawiedliwości

w sprawie egzaminów konkursowych na aplikacje prawnicze

do ministra sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze! Przeprowadzony w dniu 20 września tego roku egzamin konkursowy na aplikacje prawnicze zdało najmniej przystępujących od chwili, kiedy za przeprowadzenie egzaminu odpowiada Minister Sprawiedliwości. Wyjątkowo źle wypadły egzaminy na aplikacje radcowską i adwokacką, gdzie odsetek osób uzyskujących wynik pozytywny nie osiągnął nawet 12%; są to wyniki najgorsze od wielu lat.

Test dla kandydatów na aplikacje nie może być łatwy, należy jednak zauważyć, iż test ten powinien sprawdzać wiedzę kandydatów, a nie stanowić przeszkody do rozpoczęcia przygotowania zawodowego. Według zdających dopełnili oni wszelkiej staranności, przygotowując się do egzaminu. Kierowali się przekonaniem, iż skala trudności testu będzie porównywalna do tej z dwóch ostatnich lat.

Polska znajduje się na samym końcu, jeśli chodzi o liczbę profesjonalnych prawników przypadających na liczbę mieszkańców, w krajach najbardziej rozwiniętych i rzecz

¹ <http://orka2.sejm.gov.pl/IZ6.nsf/main/41652F80>

oczywista - faktyczne zamknięcie dostępu do zawodu radcy prawnego i adwokata w bieżącym roku utrwali lub wręcz pogorszy bardzo złe dla naszego kraju statystyki.

W związku z powyższym kieruję do Pana Ministra następujące pytania:

1. Czy Minister Sprawiedliwości rozważa możliwość stworzenia warunków, które ułatwiłyby drogę do zawodów prawniczych, a tym samym spowodują lepszy, oparty na zdrowej konkurencji dostęp obywateli do profesjonalnej pomocy prawnej?
2. Czy istnieje możliwość, by Minister Sprawiedliwości podjął jakieś działania, które zmniejszyłyby poczucie krzywdy zdających w bieżącym roku na aplikacje prawnicze (w tym głównie na aplikację radcowską i adwokacką), w aspekcie składanych przez niedoszłych aplikantów odwołań?
3. Jak będzie wyglądał egzamin na aplikacje prawnicze w przyszłym roku, biorąc pod uwagę znacząco większą liczbę zdających, którą można prognozować w przyszłym roku (przystępujący po raz pierwszy oraz ci, którzy nie zdali egzaminu w bieżącym roku)?
4. Czy nie stanowi naruszenia konstytucyjnej zasady równości wobec prawa tak fundamentalne zróżnicowanie stopnia trudności pytań egzaminacyjnych w bieżącym roku w porównaniu z rokiem ubiegłym, kiedy to za przygotowanie egzaminu odpowiadał również Minister Sprawiedliwości?
5. Czy nie jest naruszeniem statuowanej w Kodeksie postępowania administracyjnego zasady pogłębiania zaufania obywateli do organów władzy zamieszczanie pytań z takich dziedzin i o takiej skali trudności, której zdający mający na względzie testy z lat poprzednich nie mogli antycypować, również biorąc pod uwagę bardzo ramowy, hasłowy zakres egzaminu zapisany w ustawie Prawo o adwokaturze, bez wskazania *expressis verbis* aktów normatywnych obowiązujących na egzaminie?

Z poważaniem

Poseł Artur Gierada

oraz grupa posłów

Warszawa, dnia 4 grudnia 2008 r.

Interpelacja nr 10708¹ - w sprawie opłat za egzaminy wstępne na aplikacje prawnicze

Posel Mariusz Orion Jędrysek

Data wpływu: 16.10.2012 r.

Data ogłoszenia: 8.11.2012 r.

Odpowiadający: Michał Królikowski - podsekretarz stanu
w Ministerstwie Sprawiedliwości

Data wpływu: 22.11.2012 r.

Tekst interpelacji:

Interpelacja

(nr 10708)

do ministra sprawiedliwości

w sprawie opłat za egzaminy wstępne na aplikacje prawnicze

Szanowny Panie Ministrze! W dniu 29 września 2012 r. odbyły się egzaminy wstępne na aplikacje prawnicze (adwokacką, radcowską, notarialną i komorniczą). Łącznie w egzaminach wzięło udział ok. 11 700 kandydatów. Zgodnie z informacją zamieszczoną na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości do 15 sierpnia br. należało złożyć komplet dokumentów wraz z opłatą za egzamin wstępny w wysokości 750 zł. W moim odczuciu jest to znaczna kwota. W szczególności dla tegorocznych absolwentów prawa, którzy dopiero rozpoczynają karierę zawodową i w zdecydowanej większości nie posiadają jeszcze własnych środków utrzymania. Taka sytuacja stawia tych młodych ludzi w bardzo niekorzystnej sytuacji. Czasami nawet warunki materialne kandydata zmuszają go do przesunięcia planów rozpoczęcia aplikacji o rok lub nawet całkowitej rezygnacji z tego zamiaru. Uważam, że taki stan negatywnie wpływa na polski wymiar sprawiedliwości, gdyż względy finansowe decydują o możliwości kształcenia się w ww. zawodach prawniczych, a nie predyspozycje i zdolności kandydata. Celem Ministerstwa Sprawiedliwości powinno być dbanie o sukcesywne podwyższanie poziomu kształcenia przyszłych adwokatów, radców prawnych, notariuszy i komorników. Od dzisiejszych działań w przedmiocie kształcenia zależeć będzie w przyszłości bezpieczeństwo i pewność obrotu prawnego. Tylko umożliwienie wszystkim kandydatom wzięcia udziału w egzaminie wstępnym daje gwarancje, że na aplikację zostaną przyjęci wyłącznie najlepsi kandydaci.

¹ <http://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=029761F5&view=null>

W związku z powyższym uprzejmie proszę o odpowiedź na następujące pytania:

1. Ile dokładnie wyniosły wpływy z opłat za egzaminy wstępne na aplikacje prawnicze w 2012 r.? Proszę o podanie danych z uwzględnieniem podziału na poszczególne aplikacje (adwokacka, radcowska, notarialna i komornicza).
2. Jakie koszty w 2012 r. zostały poniesione w związku z organizacją egzaminów wstępnych na aplikacje prawnicze? Proszę o podanie danych z uwzględnieniem podziału na poszczególne aplikacje (adwokacka, radcowska, notarialna i komornicza).
3. Czy nie istnieje możliwość obniżenia kosztów opłat za egzamin wstępny lub umożliwienia najmniej zamożnym kandydatom ubiegania się o zwolnienie lub obniżenie opłaty?
4. Czy Ministerstwo Sprawiedliwości posiada lub zamierza opracować plan wspierania młodych prawników w dalszej drodze zawodowej? W szczególności chodzi o osoby zdolne, ale znajdujące się w złej sytuacji materialnej.

Z poważaniem

Posel Mariusz Orion Jędrysek

Wrocław, dnia 16 października 2012 r.

